

BỘ VĂN HOÁ, THỂ THAO VÀ DU LỊCH BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HOÁ HÀ NỘI

HOÀNG VĂN HÙNG

LỄ HỘI CỦA NGƯỜI THÁI Ở MIỀN TÂY
NGHỆ AN: TRUYỀN THỐNG VÀ BIẾN ĐỔI

Chuyên ngành: Văn hóa học

Mã số: 62310640

TÓM TẮT LUẬN ÁN TIẾN SĨ VĂN HÓA HỌC

HÀ NỘI, 2017

Công trình được hoàn thành tại:

**TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HOÁ HÀ NỘI
BỘ VĂN HOÁ, THỂ THAO VÀ DU LỊCH**

Người hướng dẫn khoa học: **GS.TS. Hoàng Nam**

Phản biện 1: **GS.TS. Lê Hồng Lý**

Phản biện 2: **PGS.TS. Phạm Quang Hoan**

Phản biện 3: **PGS.TS. Lâm Bá Nam**

Luận án sẽ được bảo vệ tại Hội đồng chấm luận án cấp Trường

Họp tại: Trường Đại học Văn hoá Hà Nội

Số 418, đường La Thành, quận Đống Đa, Hà Nội.

Vào hồi: 8 giờ, ngày tháng 02 năm 2017

Có thể tìm hiểu luận án tại:

- Thư viện Quốc gia Việt Nam.
- Trung tâm Thông tin Thư viện - Trường Đại học Văn hoá Hà Nội.
- Phòng Quản lý đào tạo sau đại học - Trường Đại học Văn hoá Hà Nội.

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Lễ hội truyền thống là một sinh hoạt văn hoá cộng đồng không thể thiếu trong đời sống tinh thần của dân tộc Việt Nam. Lễ hội chứa đựng các giá trị văn hoá truyền thống đã được chắt lọc, kết tinh qua nhiều thế hệ như lối sống, phong tục tập quán, tôn giáo, tín ngưỡng, văn hoá nghệ thuật... Các giá trị ấy có tác động sâu sắc đến việc hình thành cốt cách, tình cảm, diện mạo văn hoá của cộng đồng, là những thành tố quan trọng cấu thành nền văn hoá truyền thống Việt Nam đậm đà bản sắc dân tộc.

Nghị quyết Hội nghị lần thứ 5 của Ban Chấp hành Trung Ương Đảng khoá VIII về xây dựng và phát triển nền văn hoá Việt Nam tiên tiến đậm đà bản sắc dân tộc, đã đề ra những nhiệm vụ cụ thể trong sự nghiệp xây dựng văn hoá Việt Nam, trong đó có nhiệm vụ bảo tồn, kế thừa, phát huy các di sản văn hoá, các giá trị văn hoá truyền thống nói chung và lễ hội truyền thống nói riêng.

Văn hoá của người Thái ở Nghệ An, trong đó có lễ hội truyền thống đã có từ lâu đời, trở thành một bộ phận không thể tách rời của văn hoá các dân tộc ở Việt Nam. Những giá trị văn hoá trong lễ hội đã hình thành nên cốt cách tình cảm, diện mạo của cộng đồng người Thái. Trong thời gian qua lễ hội truyền thống của người Thái ở miền Tây Nghệ An có nhiều biến đổi. Việc nhận diện đầy đủ và nghiên cứu các giá trị và những biến đổi lễ hội truyền thống của người Thái ở Nghệ An sẽ góp phần làm cho bản sắc văn hoá Việt Nam càng thêm rõ nét “đa dạng và thống nhất, thống nhất trong đa dạng”.

Nhận thức được ý nghĩa và tầm quan trọng của các lễ hội này, là một người con dân tộc Thái, với mong muốn đóng góp một phần nhỏ bé vào việc tìm hiểu bản sắc, tìm ra các giải pháp giữ gìn, phát huy giá trị

lễ hội truyền thống của người Thái, tác giả chọn đề tài: ***Lễ hội của người Thái ở miền Tây Nghệ An: Truyền thống và biến đổi*** làm đề tài luận án tiến sĩ Văn hoá học của mình.

2. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

Mục đích nghiên cứu

Làm rõ những yếu tố truyền thống và biến đổi trong lễ hội của người Thái ở miền Tây Nghệ An, trên cơ sở đó đặt ra những vấn đề về bảo tồn và phát huy những lễ hội này trong cộng đồng người Thái tại địa phương.

Nhiệm vụ nghiên cứu

- Nghiên cứu lý thuyết làm cơ sở cho việc nhận diện lễ hội truyền thống và những biến đổi của nó.

- Mô tả được các lễ hội truyền thống của người Thái ở miền Tây Nghệ An.

- Phân tích được những biểu hiện của sự biến đổi trong các lễ hội truyền thống này. Khái quát được các xu hướng biến đổi.

- Đặt ra được những vấn đề cần thiết cho việc bảo tồn và phát huy lễ hội truyền thống của người Thái ở miền Tây Nghệ An hiện nay.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu

Nghiên cứu đặc điểm, giá trị trong lễ hội truyền thống của người Thái ở miền Tây Nghệ An và những biến đổi của nó hiện nay.

Phạm vi nghiên cứu

- *Phạm vi vấn đề nghiên cứu*: Luận án tập trung tìm hiểu những yếu tố truyền thống và biến đổi trong một số lễ hội truyền thống của người Thái ở miền Tây Nghệ An.

- *Phạm vi không gian nghiên cứu*: Địa bàn miền Tây Nghệ An tập trung những bản, mường có các lễ hội truyền thống đặc trưng của người

Thái. Tác giả chọn nghiên cứu trường hợp ba lễ hội truyền thống: Lễ hội Hang Bua, lễ hội Đền Chín gian và lễ hội Xăng khan.

- *Phạm vi thời gian nghiên cứu:*

+ Nghiên cứu lễ hội truyền thống: Trước năm 1997 (trước khi lễ hội được khôi phục).

+ Nghiên cứu những biến đổi của lễ hội truyền thống: Từ năm 1997 đến nay (Từ khi các lễ hội này được khôi phục).

4. Phương pháp nghiên cứu

Quan điểm tiếp cận của luận án dựa trên cơ sở lý luận Chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và các quan điểm của Đảng và Nhà nước ta về dân tộc và văn hóa.

Để giải quyết các mục tiêu và nội dung chính của luận án đã đề ra, tác giả sử dụng các phương pháp nghiên cứu chủ yếu sau:

- *Điều dã dân tộc học:* Đây là phương pháp chính để thu thập thông tin liên quan đến đề tài trên địa bàn nghiên cứu. Trong quá trình điều dã tại địa phương, chúng tôi đã kết hợp giữa việc quan sát, quan sát tham dự, phỏng vấn sâu, thảo luận nhóm với các kỹ thuật hỗ trợ như ghi âm, chụp ảnh... Nguồn tư liệu chính sử dụng trong luận án được thu thập và phân tích từ những cuộc điều dã từ năm 2011 đến năm 2015 tại 2 huyện Quế Phong và huyện Quỳnh Châu, tỉnh Nghệ An.

- *Phương pháp so sánh, phân tích, tổng hợp:* Kế thừa các tài liệu có sẵn qua các tác phẩm đã công bố như sách, tạp chí, báo cáo, số liệu thống kê... ở Trung ương và địa phương cũng được chúng tôi quan tâm và khai thác. Kết hợp nguồn tài liệu thứ cấp và tư liệu điều dã tiến hành phân tích, so sánh giữa lễ hội xưa và lễ hội hiện nay của người Thái. Trên cơ sở đó, có cái nhìn tổng quan về góc độ truyền thống và những biến đổi trong lễ hội của người Thái ở miền Tây Nghệ An, đồng thời,

xác định những nội dung nào đã được nghiên cứu và nội dung nào cần tiếp tục nghiên cứu.

- Phương pháp tiếp cận liên ngành: địa lý học, sử học, văn hoá dân gian, xã hội học và dân tộc học để nhìn nhận và giải quyết vấn đề trong việc nhận dạng các yếu tố truyền thống và biến đổi nhằm bảo tồn, phát huy giá trị văn hoá của các lễ hội này.

5. Đóng góp của luận án

- Luận án đóng góp tư liệu nghiên cứu về lễ hội của người Thái ở miền Tây Nghệ An

- Luận án làm sáng tỏ thực trạng lễ hội truyền thống của người Thái ở miền Tây Nghệ An ở góc độ truyền thống và biến đổi; cung cấp một số giải pháp có ý nghĩa trong việc bảo tồn và phát huy giá trị của các lễ hội này.

- Luận án làm tài liệu tham khảo, cơ sở để xây dựng kế hoạch bảo tồn và phát huy các giá trị lễ hội truyền thống của người Thái ở miền Tây Nghệ An.

6. Kết cấu của luận án

Ngoài phần Mở đầu, Kết luận, Tài liệu tham khảo, Phụ lục, Luận án có 4 chương, gồm:

Chương 1: Tổng quan tình hình nghiên cứu, cơ sở lý thuyết và khái quát về người Thái ở miền Tây Nghệ An.

Chương 2: Lễ hội truyền thống của người Thái ở miền Tây Nghệ An.

Chương 3: Biến đổi trong lễ hội truyền thống của người Thái ở miền Tây Nghệ An.

Chương 4: Những vấn đề đặt ra hiện nay đối với lễ hội của người Thái ở miền Tây Nghệ An.

Chương 1

TỔNG QUAN TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU, CƠ SỞ LÝ THUYẾT VÀ KHÁT QUÁT VỀ NGƯỜI THÁI Ở MIỀN TÂY NGHỆ AN

1.1. Tổng quan tình hình nghiên cứu

1.1.1. Các nghiên cứu về người Thái ở Việt Nam

Theo thống kê của Giáo sư, Tiến sĩ Shigêharu Tanabê (người Nhật Bản) thì cuối thế kỷ XIX đến năm 1991 đã có 1.303 tác giả viết về các tộc người nói tiếng Thái, trong đó có nhiều công trình nghiên cứu về người Thái ở Việt Nam. Các công trình này tập trung nghiên cứu ở các góc độ như: lịch sử, kinh tế, văn hóa, xã hội, tập quán của người Thái.

1.1.2. Các nghiên cứu về lễ hội

Các nhà dân tộc học/nhân học, văn hoá học đã dành nhiều thời gian, tâm huyết nghiên cứu về lễ hội. Nhiều công trình nghiên cứu đã đi sâu tìm hiểu, miêu tả chi tiết, tỉ mỉ và đề cao các giá trị văn hóa của lễ hội truyền thống. Đây là cơ sở để luận án kế thừa, chẳng hạn như các công trình: “Lễ hội truyền thống trong đời sống xã hội hiện đại” của Đinh Gia Khánh và Lê Hữu Tầng (1993); “Giá trị và ảnh hưởng của lễ hội truyền thống đến cộng đồng cư dân Bắc bộ” của Thái Nguyễn Đức Minh Quân (2014); “Lễ hội cổ truyền” của Lê Trung Vũ chủ biên (1992).

1.1.3. Các nghiên cứu về lễ hội của người Thái ở miền Tây Nghệ An

Từ trước đến nay, việc nghiên cứu lễ hội, lễ hội truyền thống các dân tộc thiểu số nói chung và lễ hội truyền thống của người Thái nói riêng đã được giới nghiên cứu quan tâm. Một số công trình tiêu biểu như: “Lễ hội cầu mùa của các dân tộc ở Việt Nam” của Phan Hữu Dật

chủ biên (1994); “Lễ hội cầu mưa của người Thái ở Tây Bắc Việt Nam” của Vũ Thị Hoa (1997); “Lễ hội truyền thống của người Thái ở Tây Bắc nước ta hiện nay” của Đỗ Đình Hăng (2005); “Văn hóa Thái ở Việt Nam” của Cẩm Trọng và Phan Hữu Dật (1995). Các chuyên khảo trên đều đề cập đến lễ hội nói chung và lễ hội của người Thái nói riêng song chưa có công trình nào đề cập đến lễ hội của người Thái ở miền Tây Nghệ An.

1.1.4. Các nghiên cứu về biến đổi lễ hội truyền thống

Cho đến nay đã có nhiều học giả khảo cứu vấn đề biến đổi văn hóa nói chung và biến đổi trong lễ hội truyền thống nói riêng. Hiện nay, các nhà nhân học đặt biến đổi văn hóa trong sự biến đổi mạnh mẽ của toàn cầu hóa, của những quá trình giao lưu vượt phạm vi quốc gia, của những xã hội đang chuyển đổi.

Ở nước ta đã có một số tác giả nghiên cứu về biến đổi lễ hội truyền thống như: Lễ hội truyền thống trong đời sống xã hội hiện đại của nhóm tác giả Đinh Gia Khánh và Lê Hữu Tầng (1993), Luận án tiến sĩ Lễ hội cổ truyền cư dân ven biển Hải Phòng và sự biến đổi trong giai đoạn hiện nay của tác giả Lê Thanh Tùng. Trong công trình nghiên cứu về biến đổi lễ hội ở đô thị - quan sát từ Hà Nội, GS.TS. Lê Hồng Lý cho rằng sự biến đổi của lễ hội là tất yếu và theo một quy luật.

1.2. Cơ sở lý thuyết

1.2.1. Một số khái niệm cơ bản

Hiện nay có nhiều định nghĩa khác nhau về lễ hội và lễ hội truyền thống, trong luận án này lễ hội truyền thống được hiểu là một hình thức sinh hoạt văn hóa cộng đồng diễn ra trên địa bàn dân cư trong không gian và thời gian xác định, nhằm nhắc lại một sự kiện, nhân vật lịch sử hay huyền thoại; đồng thời là dịp để thể hiện cách ứng xử văn hóa của con người với thiên nhiên, thần thánh và con người trong xã hội, cộng đồng.

1.2.2. Lý thuyết nghiên cứu

Để nghiên cứu các đặc điểm, giá trị trong lễ hội truyền thống của người Thái ở miền Tây Nghệ An và những biến đổi của nó, luận án sử dụng các lý thuyết tiếp cận là: lý thuyết về văn hóa tộc người và lý thuyết giao lưu, tiếp biến văn hóa.

1.3. Khái quát về người Thái ở miền Tây Nghệ An

Tác giả luận án đã trình bày khái quát về con người, lịch sử cư trú, đặc điểm sinh hoạt kinh tế và văn hóa, quan hệ dòng họ, hôn nhân và gia đình, tôn giáo và tín ngưỡng của người Thái ở miền Tây Nghệ An.

Tiểu kết

Lễ hội truyền thống của các dân tộc ở Việt Nam là đề tài được nhiều nhà nghiên cứu quan tâm, tuy nhiên, nghiên cứu về lễ hội truyền thống của người Thái ở miền Tây Nghệ An, cho đến nay chưa có công trình nào đi sâu nghiên cứu một cách đầy đủ và có hệ thống.

Để nghiên cứu Lễ hội của người Thái ở miền Tây Nghệ An ở các góc độ truyền thống và biến đổi, tác giả đã vận dụng hai lý thuyết bao gồm: Lý thuyết về tộc người và Lý thuyết về tiếp biến văn hóa.

Cho đến nay, người Thái vẫn còn bảo tồn được nhiều bản sắc trong văn hoá tộc người. Bên cạnh những nét riêng trong trang phục, nhà ở, làng bản, các phong tục tập quán trong hôn nhân gia đình, sinh hoạt văn hoá tinh thần của người Thái cũng hết sức đa dạng và phong phú.

Chương 2

LỄ HỘI TRUYỀN THỐNG CỦA NGƯỜI THÁI Ở MIỀN TÂY NGHỆ AN

2.1. Nguồn gốc và diễn trình lễ hội

2.1.1. Lễ hội hang Bua

Hang Bua gắn liền với một số truyền thuyết như: cuộc chiến đấu giữa thần núi là Phí-pa-phá-hùng và thần nước Phí-nậm-huôi-hạ.

Nghiên cứu đề cập đến không gian cảnh quan lễ hội; các nghi thức tế lễ và các hoạt động hội hè tại Hang Bua. Phần hội với các hoạt động truyền thống như: tục chơi hang – ném còn, tục uống rượu cần, thi hát các làn điệu dân gian.

2.1.2. Lễ hội đền Chín Gian

Trình bày chi tiết truyền thuyết các nhân vật được thờ tại đền Chín Gian như: Thần Phà, Nàng Xi Đà; Tào Lý Ý; Cẩm Lự, Cẩm Lạn.

Luận án mô tả không gian cảnh quan lễ hội bao gồm: bãi tắm trâu, am thổ thần, am nghi, kiến trúc đền Chín Gian. Đặc biệt, tác giả trình bày chi tiết các nghi thức tế lễ truyền thống của cộng đồng người Thái tại đền Chín Gian, bao gồm: lễ khai quang, lễ yết cáo, lễ rước và chém trâu, lễ đại tế, và lễ tạ. Phần hội được mô tả với các trò chơi dân gian như nhảy sạp, đấu vật, đánh quay, chọi gà, đi cà kheo, chơi mạt lẹ.

2.1.3. Lễ hội Xăng Khan

Đây là dịp để trai gái gặp gỡ, mở đầu cho mùa xuân hạnh phúc... để dân bản có dịp trả ơn các ông Mo đã chữa khỏi bệnh cho mình. Để ông Mo trả ơn thầy, trả ơn tổ tiên, trời đất đã bảo vệ, bày dạy cho mình biết làm Mo, làm thuốc. Đồng thời cũng để ông Mo có dịp tạ lỗi với những gia đình mà ông Mo không thể cúng, chạy chữa để vượt qua cơn bệnh hiểm nghèo.

Diễn trình lễ hội được trình bày chi tiết với các nội dung như: các loại lễ vật cúng tế, người hành lễ, các nghi thức của phần lễ, và cuối cùng là các trò diễn, trò vui trong lễ hội Xăng Khan.

2.2. Đặc điểm và giá trị lễ hội

2.2.1. Một số đặc điểm của lễ hội

Lễ hội truyền thống của người Thái ở miền Tây Nghệ An có một số đặc điểm bao gồm: Phản ánh trung thực hoàn cảnh và đời sống của các cư dân lấy nghề nông trồng lúa nước làm phương thức sinh hoạt chủ yếu; Phản ánh những sinh hoạt mang tính cộng đồng, cố kết cộng đồng; Thể hiện tinh thần dân chủ, bình đẳng trong sinh hoạt; Lưu giữ và phản ánh nhiều hình thức tín ngưỡng sơ khai.

2.2.2. Giá trị của lễ hội

Lễ hội truyền thống của người Thái ở miền Tây Nghệ An có một số giá trị như: Giá trị cố kết cộng đồng; Giá trị hướng về nguồn (nguồn gốc tự nhiên và xã hội); Giá trị cân bằng đời sống tâm linh; Giá trị bảo tồn, làm giàu và phát huy bản sắc văn hoá dân tộc; giá trị sáng tạo và hưởng thụ văn hoá; Giá trị kinh tế, du lịch.

Tiểu kết

Lễ hội truyền thống của người Thái ở miền Tây Nghệ An về cơ bản vẫn giữ được các giá trị truyền thống cả trong nghi thức tổ chức phần lễ và phần hội. Các nghi thức này mang đậm dấu ấn văn hóa truyền thống của dân tộc thiểu số nói chung và dân tộc Thái nói riêng.

Lễ hội truyền thống của người Thái ở miền Tây Nghệ An vừa có đặc điểm văn hóa chung với lễ hội của người Thái ở Việt Nam vừa có bản sắc văn hóa riêng. Các đặc điểm chung được thể hiện thông qua các đặc điểm lễ hội truyền thống của họ như: lễ hội truyền thống bắt nguồn từ sản xuất nông nghiệp và gắn với mùa vụ, có tín ngưỡng đa thần, lễ hội thể hiện tính cố kết cộng đồng cao và sự bình đẳng trong hưởng thụ,

tham gia lễ hội. Tuy nhiên, lễ hội truyền thống của người Thái ở miền Tây Nghệ An có một số đặc điểm khác so với lễ hội của người Thái ở Tây Bắc nước ta, đó là, nếu như người Thái thường thờ các nhiên thần thì một số lễ hội của người Thái ở miền Tây Nghệ An thờ cả nhiên thần và nhân thần.

Lễ hội truyền thống của người Thái có một số đặc điểm như: phản ánh trung thực hoàn cảnh và đời sống của các cư dân lấy nghề nông trồng lúa nước làm phương thức sinh hoạt chủ yếu; phản ánh những sinh hoạt mang tính cộng đồng, cố kết cộng đồng; thể hiện tinh thần dân chủ, bình đẳng trong sinh hoạt; lưu giữ và phản ánh nhiều hình thức tín ngưỡng sơ khai.

Lễ hội truyền thống của người Thái ở Nghệ An đã thể hiện được các giá trị như: sự cố kết cộng đồng; hướng về nguồn (nguồn gốc tự nhiên và xã hội); tạo sự cân bằng đời sống tâm linh; sáng tạo và hưởng thụ văn hoá; bảo tồn, làm giàu và phát huy bản sắc văn hoá dân tộc; và giá trị du lịch.

Chương 3

BIẾN ĐỔI TRONG LỄ HỘI TRUYỀN THỐNG CỦA NGƯỜI THÁI Ở MIỀN TÂY NGHỆ AN

3.1. Những biểu hiện của sự biến đổi

3.1.1. *Biến đổi về vị trí, vai trò của lễ hội*

Theo ý kiến của một số nhà nghiên cứu, người Thái có sự nhanh nhạy trong thích ứng với điều kiện sống mới. Khi có các luồng văn hoá bên ngoài xâm nhập thì họ cũng khá dễ dàng chấp nhận và thay đổi.

Qua việc so sánh lễ hội người Thái ở miền Tây Nghệ An hiện nay với trước đây chúng ta thấy có sự biến đổi về nhân sinh quan và thế giới quan. Thái độ ứng xử của người Thái trong xã hội cũ mang tính đẳng cấp. Họ sùng kính, thờ phụng thần linh một cách tuyệt đối và thường trực. Trong xã hội hiện đại mọi quan hệ đã chuyển từ đẳng cấp sang quan hệ bình đẳng, thể hiện tính dân chủ trong xã hội mới. Sự biến đổi này còn bắt nguồn từ hiện thực khách quan.

3.1.2. *Biến đổi về thời gian, không gian tổ chức lễ hội*

Các lễ hội của người Thái ở miền Tây Nghệ An được khảo sát trong nghiên cứu này đều có sự biến đổi về thời gian và thời điểm tổ chức lễ hội. Nếu như trước đây lễ hội được tổ chức theo lịch của người Thái thì nay được điều chỉnh theo lịch âm và các lễ hội xưa được tổ chức dựa vào thời điểm liên quan đến mùa vụ nông nghiệp, lâm nghiệp,.. thì nay đều được tổ chức vào tiết Xuân – mùa lễ hội truyền thống phổ biến của người Kinh.

Tương tự như thời gian và thời điểm tổ chức lễ hội, không gian lễ hội cũng biến đổi theo hai chiều hướng. Nếu như ở một số cộng đồng người khác như Katu, Cor, Xơ đăng, Ca dong,.. một số lễ hội bị thu hẹp

lại về mặt không gian, phạm vi lan tỏa, ảnh hưởng thì các lễ hội truyền thống của người Thái ở miền Tây Nghệ An có xu hướng mở rộng về không gian và phạm vi ảnh hưởng.

3.1.3. Biến đổi về chủ thể tổ chức và thành phần tham dự lễ hội

Trước đây chủ thể tổ chức lễ hội chủ yếu là người dân thì nay chủ thể tổ chức các lễ hội của người Thái ở miền Tây Nghệ An phân ra thành hai mảng. Chủ thể phần lễ do người dân đảm nhận và chủ thể đảm nhận phần hội do chính quyền các cấp ở địa phương đảm nhận. Thời gian gần đây, mức độ can thiệp của chính quyền đã giảm bớt, chỉ can thiệp ở mức độ tham gia định hướng, hỗ trợ an ninh hoặc hỗ trợ kinh phí, nhờ đó đã huy động được tối đa sự tham gia của người dân ở một số lễ hội.

Đối tượng người tham dự lễ hội càng ngày càng có xu hướng tăng nhanh. Trước đây lễ hội Hang Bua hoặc lễ hội đền Chín Gian chỉ có vài trăm người tham dự thì đến nay đã có hàng nghìn người trong và ngoài vùng tham dự. Nếu như trước đây, lễ hội truyền thống chủ yếu của người Thái và có sự tham gia của người Thổ, Khơ Mú thì nay lễ hội truyền thống của người Thái đã thu hút một bộ phận không nhỏ người Kinh từ nhiều vùng khác nhau, kể cả ở thành phố, các tỉnh lân cận và thậm chí ở xa cũng đến tham dự.

3.1.4. Biến đổi cấu trúc và nội dung lễ hội

Nhìn chung, các lễ hội của người Thái ở miền Tây Nghệ An hiện nay về cơ bản vẫn giữ được cấu trúc xưa, đó là gồm cả phần lễ và phần hội. Tuy nhiên, các nội dung chi tiết của phần lễ đã có sự thay đổi.

Bên cạnh những biến đổi về nội dung lễ hội, các lễ hội truyền thống của người Thái ở miền Tây Nghệ An có những biến đổi về kiến trúc thờ tự và đối tượng thờ tự.

3.2. Nguyên nhân của sự biến đổi

3.2.1. Tác động của việc thực hành các chính sách của Đảng và pháp luật của Nhà nước

Trước đây, đã có lúc nhiều người cho rằng, khi nhận thức con người phát triển tới trình độ cao, khi khoa học kỹ thuật phát triển mạnh mẽ, khi đời sống con người sung túc,... thì ảnh hưởng của tín ngưỡng, tôn giáo trong đó có lễ hội truyền thống đối với đời sống con người sẽ thu hẹp dần và thậm chí nó tự tiêu vong. Do đó, sự chuyển đổi ý thức hệ thượng tầng kiến trúc, sự ấu trĩ của các tầng lớp cán bộ thừa hành ở các địa phương nói chung và khu vực miền Tây Nghệ An nói riêng trước đây đã dẫn đến việc các di tích đền, miếu bị phá bỏ, các hoạt động văn hoá truyền thống như lễ hội bị kìm nén.

Với sự thay đổi nhận thức, Đảng và Nhà nước ta ban hành nhiều chính sách có tác động lớn đến việc bảo tồn, phát huy giá trị văn hóa dân tộc. Nhờ các chính sách này mà một số lễ hội truyền thống của người Thái ở Nghệ An như lễ hội Hang Bua, lễ hội Đền Chín gian được khôi phục và phát triển như hiện nay.

3.2.2. Nhận thức của chính quyền địa phương

Ở các huyện Quỳnh Châu và Quỳnh Phong, tỉnh Nghệ An đang có hiện tượng các cơ quan quản lý Nhà nước nhúng tay vào việc điều hành, tổ chức lễ hội truyền thống của người Thái ở địa phương quá nhiều.

3.2.3. Tác động của các yếu tố kinh tế - xã hội

Qua quá trình giao lưu tiếp biến văn hóa, người Thái ở miền Tây Nghệ An đã tiếp nhận những yếu tố mới làm cho văn hóa tộc người thêm phong phú, đa dạng. Nhiều yếu tố văn hóa Việt xuất hiện trong lễ hội, tín ngưỡng của người Thái.

3.2.4. Do biến cố lịch sử và thời gian

Trong thời gian dài với những biến cố thăng trầm của thiên tai, chiến tranh, con người hay những biến cố trong những thời đại lịch sử

khác nhau, lễ hội đền Chín Gian, lễ hội Hang Bua đã có những thay đổi so với nguyên mẫu của nó và được thêm bớt bổ sung một số yếu tố của thời đại ngày nay.

Tiểu kết

Kết quả nghiên cứu cho thấy các lễ hội truyền thống của người Thái ở miền Tây Nghệ An đang biến đổi là xu thế tất yếu, phản ánh quy luật khách quan của xã hội và thể hiện rõ nhu cầu văn hoá tâm linh, giao lưu giữa các cộng đồng người Thái và giữa người Thái với các dân tộc khác.

Những biến đổi trong lễ hội truyền thống của người Thái ở Nghệ An được biểu hiện ở các phương diện: biến đổi trong nhận thức về trị trí, vai trò của lễ hội; biến đổi về thời gian, không gian, địa điểm tổ chức lễ hội; biến đổi về chủ thể và thành phần tham gia lễ hội; biến đổi về cấu trúc và nội dung lễ hội. Nhìn chung, lễ hội của người Thái ở miền Tây Nghệ An cơ bản còn lưu giữ và tái hiện được các giá trị văn hóa truyền thống, mang tính đặc trưng của người Thái nơi đây. So với một số dân tộc thiểu số khác ở Việt Nam, người Thái ở Việt Nam nói chung và người Thái ở miền Tây Nghệ An vẫn duy trì các tín ngưỡng và lễ hội dân gian của họ.

Việc khôi phục các lễ hội truyền thống của người Thái mang nhiều ý nghĩa tích cực. Lễ hội giúp bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa phi vật thể của người Thái, đó là phong tục, tập quán, các loại hình nghệ thuật dân gian; Giúp người dân nơi đây tăng cường sự gắn kết cộng đồng; Nuôi dưỡng và phát triển văn hóa tâm linh; Góp phần giáo dục các thế hệ con cháu ý thức bảo tồn, giữ gìn, phát huy các giá trị văn hóa truyền thống, đạo lí uống nước nhớ nguồn, tinh thần đoàn kết; Góp phần xây dựng và quảng bá thương hiệu của địa phương, thông qua đó phát triển du lịch, nâng cao đời sống cho nhân dân địa phương.

Những biến đổi trong lễ hội truyền thống của người Thái hiện nay là kết quả tác động của nhiều yếu tố, nhiều chiều trong bối cảnh hiện đại hóa, đô thị hóa và kinh tế thị trường. Các nguyên nhân của biến đổi chủ yếu như: Tác động của việc thực hành các chính sách của Đảng và pháp luật của Nhà nước; Nhận thức của chính quyền địa phương; Tác động của các yếu tố kinh tế - xã hội; Do biến cố lịch sử và thời gian.

Chương 4

NHỮNG VẤN ĐỀ ĐẶT RA HIỆN NAY ĐỐI VỚI LỄ HỘI CỦA NGƯỜI THÁI Ở MIỀN TÂY NGHỆ AN

4.1. Vai trò của lễ hội truyền thống

4.1.1. *Mối quan hệ giữa truyền thống và biến đổi*

Từ những kết quả nghiên cứu đạt được của luận án cho thấy, lễ hội truyền thống là một thành tố quan trọng trong kho tàng văn hoá phi vật thể của cộng đồng người Thái ở Nghệ An. Trong bối cảnh hiện nay, lễ hội của người Thái đang trở thành nhu cầu không thể thiếu của đồng bào, vừa thoả mãn nhu cầu giải trí, nhu cầu văn hoá tâm linh và đồng thời cũng là nhu cầu giao lưu, học hỏi, kết bạn trong và ngoài cộng đồng.

Việc duy trì và tổ chức lễ hội truyền thống hiện nay là rất cần thiết và có ý nghĩa đặc biệt trong việc bảo tồn các giá trị văn hoá truyền thống tộc người, tăng cường tính cố kết cộng đồng và trao truyền văn hoá giữa các thế hệ.

Lễ hội đã làm hồi sinh ý thức trở lại cội nguồn, nhiều giá trị văn hoá tộc người được tìm kiếm, khai thác và phát huy cho con cháu trong bối cảnh kinh tế thị trường. Lễ hội của người Thái cũng tạo ra nguồn lợi kinh tế to lớn đối với các cộng đồng người Thái, tạo cơ hội phát triển kinh tế cho dân bản, cho địa phương. Tuy nhiên, những mặt trái của kinh tế thị trường cũng được biểu hiện rõ nét trong lễ hội hiện nay. Đó là những hoạt động mua bán, kinh doanh trong lễ hội ngày càng mang yếu tố thị trường mà làm phai nhạt đi phần nào các giá trị cố kết của cộng đồng.

Lễ hội còn được coi là những “nguồn sữa mẹ” nuôi dưỡng các loại hình nghệ thuật. Lễ hội là bảo lưu, nuôi dưỡng và phát triển nhiều truyền thống văn hóa của cộng đồng các làng xã.

Tương tự như các thành tố khác trong văn hóa tộc người, lễ hội truyền thống của người Thái ở Nghệ An không phải là bất biến, mà nó luôn có sự biến đổi để thích nghi với điều kiện mới. Mặc dù vậy, điều đó vẫn không làm phai nhạt ý thức của cộng đồng người Thái về bản sắc văn hóa của mình. Do vậy, bảo tồn, làm giàu và phát huy các giá trị văn hóa trong lễ hội truyền thống của người Thái phục vụ cho sự phát triển hiện nay là rất cần thiết.

4.1.2. Phát huy các giá trị của lễ hội truyền thống phục vụ phát triển

Từ kết quả nghiên cứu các lễ hội truyền thống của người Thái ở Nghệ An, tác giả luận án thấy có một số vấn đề cần trao đổi như sau:

- Làm thế nào để phát huy các giá trị văn hoá truyền thống trong lễ hội của người Thái.

- Khắc phục những yếu tố hạn chế trong lễ hội hiện nay: Cần hạn chế sự lai tạp các yếu tố văn hoá của người Kinh và chấm dứt hiện tượng vay mượn trong cách thức cúng tế và trang phục của các chấp sự như hiện nay.

- Phát triển kinh tế đi đôi với phát triển văn hoá, nâng cao dân trí. Nâng cao dân trí là một biện pháp cơ bản nhằm kế thừa, phát huy một cách tốt nhất các lễ hội của người Thái ở Nghệ An.

- Gắn lễ hội của người Thái ở Nghệ An với phát triển du lịch. Lễ hội của người Thái là một hoạt động chứa đựng trong đó những giá trị văn hoá đặc sắc và biểu thị sức mạnh tinh thần của cộng đồng. Lễ hội luôn là điểm hấp dẫn cho tất cả mọi người. Lễ hội của người Thái luôn là sự hấp dẫn đối với khách du lịch, nhất là trong giai đoạn hiện nay chúng ta tiến hành công cuộc đổi mới, đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá và hội nhập.

4.1.3. Vai trò của cộng đồng người Thái trong quản lý lễ hội

Đổi mới phương thức quản lý lễ hội của người Thái cần có sự thay đổi trong chủ thể tổ chức. Đó là huy động sự tham gia nhiều hơn nữa của những người có uy tín, có kinh nghiệm tổ chức trong cộng đồng. Vai trò tổ chức lễ hội chính cần trao lại cho cộng đồng người Thái ở các địa phương với các phương thức và hình thức tổ chức phù hợp nhất với phong tục tập quán, nhu cầu sinh hoạt lễ hội của từng cộng đồng, từng địa phương. Ban khánh tiết của lễ hội là những người có uy tín trong cộng đồng sẽ có những hoạt động thiết thực nhất trong tổ chức lễ hội phù hợp với nhu cầu, nguyện vọng và tâm lý của người dân trong cộng đồng.

Về không gian và thời gian lễ hội, việc mở rộng không gian lễ hội cho khách thập phương là hết sức cần thiết, nhưng cũng rất cần chú ý tới không gian nghi lễ bên trong của lễ hội để đảm bảo giữ được sự uy nghi, linh thiêng trong phần lễ của lễ hội. Đối với lễ hội của người Thái, các nghi lễ tổ chức trong cúng đang có xu hướng giảm bớt hoặc đơn giản hoá nghi lễ, rút ngắn thời gian hành lễ, hành chính hoá phần lễ... nhằm thuận tiện hơn cho các cán bộ làm công tác quản lý nhà nước. Tuy nhiên, các nhà quản lý đã “quên” mất một mục tiêu quan trọng của lễ hội và đáp ứng nhu cầu đông đảo của người dân trong cộng đồng, đó là tổ chức các trò chơi dân gian, các hoạt động giao lưu văn hoá truyền thống như hát dân ca, biểu diễn dân vũ... Đây cũng là một trong những tiền đề ảnh hưởng đến việc bảo tồn các giá trị văn hoá tộc người vốn đã và đang bị tác động mạnh mẽ của kinh tế thị trường, giao thoa văn hoá và hội nhập.

Nhà nước cần hỗ trợ kinh phí để phục dựng các di tích và mở rộng sân bãi để phục vụ lượng du khách ngày càng đông đến tham dự lễ hội. Ngoài ra, cũng cần có kế hoạch phục dựng các sinh hoạt truyền thống

như: giã gạo bằng tay, nấu cơm lam, các món ăn truyền thống, tổ chức các nghi lễ cúng cầu mùa, cầu an... trong những ngày lễ hội để khách du lịch được thưởng ngoạn và có thể cùng được tham gia.

4.2. Lễ hội trong đời sống xã hội cộng đồng người Thái

4.2.1. Mặt tích cực và hạn chế

Các lễ hội ở miền Tây Nghệ An thể hiện tính cộng đồng và cố kết cộng đồng cao.

Hoạt động lễ hội, từ phần nghi lễ cũng như các trò diễn, nhất là những trò diễn mang tính phong tục, bao giờ cũng chứa đựng nội dung tài liệu lịch sử, tìm về với cội nguồn của cộng đồng.

Lễ hội nó chứa đựng tất cả những khát vọng, những ước muốn tâm linh vừa trần tục, vừa thiêng liêng của mọi người. Thời gian trôi qua, bao nhiêu lớp sa bồi văn hoá, lịch sử, tín ngưỡng đã lắng đọng trong lễ nghi, trò diễn khiến nó trở thành một hiện tượng văn hoá có sức thu hút, lôi cuốn nhiều thế hệ con người. Họ đến với lễ hội bằng tấm lòng thành kính, biết ơn và sự thâm kín của riêng mình.

Cộng đồng trực tiếp tham gia sáng tạo và hưởng thụ những giá trị văn hoá, được đắm mình trong dòng nước mát đầu nguồn của văn hoá dân tộc.

Những vết tích của tín ngưỡng cổ đã chìm vào dĩ vãng nên người ta dễ nhận ra nó ở một dạng khác như mê tín dị đoan.

Các loại ma thuật, nhất là ma thuật chữa bệnh (cúng khài) có giá trị nào đó trong xã hội nguyên thuỷ, nay không còn thích hợp với hiện trạng xã hội văn minh. Tư tưởng thiếu tự tin vào bản thân, trông chờ sự giúp đỡ của lực lượng siêu nhiên, cũng là những cản trở đáng kể cho sự tiến bộ xã hội.

4.2.2. Hệ quả của sự biến đổi trong lễ hội truyền thống

Xét ở phương diện môi trường văn hóa, xã hội, việc phục hồi lại các lễ hội truyền thống hiện nay đã giúp bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa phi vật thể của người Thái.

Xét về phương diện chính trị, kinh tế, việc phục hồi các lễ hội truyền thống của người Thái ở Nghệ An hiện nay đã góp phần xây dựng và quảng bá thương hiệu của địa phương.

Xét về giá trị nuôi dưỡng và phát triển văn hóa tâm linh, lễ hội truyền thống của người Thái ở miền Tây Nghệ An là dịp để người dân nơi đây tỏ lòng thành kính, biết ơn các bậc tiền nhân có công khai phá đất rừng hoang miền Tây bắc Nghệ An, lập nên bản mường và cầu mong năm mới mưa thuận gió hòa, mùa màng tốt tươi, người dân có cuộc sống ấm no hạnh phúc và cầu cho quốc thái dân an.

Tuy nhiên, việc khôi phục các lễ hội theo hướng sân khấu hóa sai lệch, áp dụng một mô hình chung mà chưa quan tâm đúng mức đến yếu tố đặc thù của từng lễ hội khiến các lễ hội đền Chín Gian và lễ hội Hang Bua hiện nay còn mang nặng tính hình thức, chủ yếu phục vụ cho nhu cầu vui chơi, hội hè hơn là nhu cầu giáo dục và gắn kết cộng đồng. Đồng thời, việc tái hiện lễ hội theo hướng “nhất thể hóa”, “sự kiện hóa” khiến lễ hội mất đi sự đa dạng và đặc sắc riêng. Mặt khác, cộng đồng dân cư khi không còn tham gia lễ hội với tư cách là chủ thể mà chỉ với tư cách là người tham dự, đã nảy sinh tâm lý thờ ơ, vô cảm với chính lễ hội diễn ra trên quê hương mình, của dân tộc mình.

4.2.3. Hướng bảo tồn và phát huy lễ hội ở miền Tây Nghệ An

Vấn đề cách tân lễ hội không thể hấp tấp vội vàng. Cho nên gìn giữ, gạn đục khơi trong những giá trị văn hoá lễ hội cổ truyền, từng bước thận trọng thử nghiệm đổi mới là cần thiết.

Gần đây trong việc tổ chức lễ hội nói chung đã xuất hiện sự thái quá. Cái thái quá đó, không nằm trong bản thân các lễ hội cổ truyền mà chủ yếu do tổ chức lễ hội. Nguyên nhân chính là ở những kẻ buôn thần, bán thánh, thương mại hoá lễ hội, lợi dụng lễ hội để kiếm lời.

Để khôi phục thuần phong mỹ tục trong lễ hội, trước hết cần tổ chức tốt lễ hội, thông tin tuyên truyền, giáo dục ý nghĩa văn hoá của lễ hội cổ truyền, giáo hoá phong tục, giữ gìn, bảo lưu những giá trị văn hoá, tín ngưỡng dân tộc.

4.2.4. Lễ hội truyền thống ở miền Tây Nghệ An hiện nay

Về mặt tổ chức, phần lớn đều lúng túng, từ chương trình đến điều hành, hướng dẫn đến kinh phí đều bị hạn chế nên các hình thức tế, rước, lễ yết cáo.... còn có khiếm khuyết, việc tế có nơi chưa đúng, chưa đẹp, trang phục tế còn tùy tiện, thiếu nghiêm trang. Có đám rước còn lộn xộn, ồn ào mất trật tự...

Trong lễ hội thường gắn liền với yếu tố tín ngưỡng, tôn giáo. Đảng và Nhà nước đã tôn trọng tự do tín ngưỡng của mọi người. Chúng ta cần phân biệt rõ ràng giữa nhu cầu tâm linh và mê tín dị đoan trong các sinh hoạt lễ hội ở các di tích, danh thắng. Do quản lý chưa chặt chẽ, ở các lễ hội cũng xuất hiện các tệ nạn xã hội như buôn lậu cờ bạc, nghiện hút, mại dâm... làm cho môi trường xã hội của lễ hội vẫn đục mất đi vẻ văn hóa lịch sự, trong lành cần có.

Tiểu kết

Lễ hội truyền thống đã trở thành nhu cầu không thể thiếu trong đời sống tinh thần của đồng bào. Việc duy trì và tổ chức các lễ hội truyền thống không chỉ làm tăng thêm ý thức về cội nguồn, lưu truyền cho các thế hệ về các giá trị văn hoá tộc người, tăng cường thêm tính cố kết cộng đồng và còn thoả mãn được nhu cầu giải trí, văn hoá tâm linh và giao lưu học hỏi của người Thái trong và ngoài cộng đồng.

Các giá trị của lễ hội truyền thống đến nay vẫn được gìn giữ và phát huy trong đời sống tộc người. Nhiều giá trị tích cực của lễ hội truyền thống đã góp phần bảo tồn và phát huy bản sắc văn hoá của người Thái trong quá trình hội nhập và phát triển.

Bên cạnh sự vào cuộc của các cấp chính quyền, các ngành chuyên môn, nên coi trọng và phát huy vai trò của cộng đồng người Thái trong tổ chức và quản lý lễ hội. Cần phải xuất phát từ nhu cầu và sự đồng thuận của cộng đồng người Thái trong tổ chức và quản lý lễ hội. Huy động nhiều hơn nữa sự tham gia của cộng đồng trong các hoạt động của lễ hội, đồng thời cũng có những giải pháp hữu hiệu nhằm bảo tồn và phát huy bản sắc văn hoá của người Thái trong bối cảnh hội nhập, phát triển mà không bị hoà tan.

KẾT LUẬN

Lễ hội của người Thái ở miền Tây Nghệ An vừa có đặc điểm văn hóa chung với người Thái vừa có bản sắc văn hóa riêng. Các đặc điểm chung được thể hiện thông qua các đặc điểm lễ hội truyền thống của họ như: lễ hội truyền thống bắt nguồn từ sản xuất nông nghiệp và gắn với mùa vụ, có tín ngưỡng đa thần, lễ hội thể hiện tính cố kết cộng đồng cao và sự bình đẳng trong hưởng thụ, tham gia lễ hội. Tuy nhiên, lễ hội truyền thống của người Thái ở miền Tây Nghệ An có một số đặc điểm khác so với lễ hội của người Thái ở Tây Bắc nước ta, đó là, nếu như người Thái thường thờ các nhiên thần thì một số lễ hội của người Thái ở miền Tây Nghệ An thờ cả nhiên thần và nhân thần.

Lễ hội truyền thống của người Thái ở Nghệ An có một số đặc điểm như: phản ánh trung thực hoàn cảnh và đời sống của các cư dân lấy nghề nông trồng lúa nước làm phương thức sinh hoạt chủ yếu; phản ánh những sinh hoạt mang tính cộng đồng, cố kết cộng đồng; thể hiện tinh thần dân chủ, bình đẳng trong sinh hoạt; lưu giữ và phản ánh nhiều hình thức tín ngưỡng sơ khai.

Lễ hội truyền thống của người Thái ở Nghệ An đã thể hiện được các giá trị như: sự cố kết cộng đồng; hướng về nguồn (nguồn gốc tự nhiên và xã hội); tạo sự cân bằng đời sống tâm linh; sáng tạo và hưởng thụ văn hoá; bảo tồn, làm giàu và phát huy bản sắc văn hoá dân tộc; và giá trị du lịch.

Lễ hội truyền thống của người Thái ở miền Tây Nghệ An đang biến đổi là xu thế tất yếu, phản ánh quy luật khách quan của xã hội và thể hiện rõ nhu cầu văn hoá tâm linh, giao lưu giữa các cộng đồng người Thái và giữa người Thái với các dân tộc khác.

Những biến đổi trong lễ hội truyền thống của người Thái ở Nghệ An được biểu hiện ở nhiều phương diện bao gồm: biến đổi trong nhận thức về trị trí, vai trò của lễ hội; biến đổi về thời gian, không gian, địa điểm tổ chức lễ hội; biến đổi về chủ thể và thành phần tham gia lễ hội;

biến đổi về cấu trúc và nội dung lễ hội. Nhìn chung, lễ hội của người Thái ở miền Tây Nghệ An cơ bản còn lưu giữ và tái hiện được các giá trị văn hóa truyền thống, mang tính đặc trưng của người Thái nơi đây. So với một số dân tộc thiểu số khác ở Việt Nam, người Thái ở Việt Nam nói chung và người Thái ở miền Tây Nghệ An vẫn duy trì các tín ngưỡng và lễ hội dân gian của họ.

Về cơ bản các biến đổi trong lễ hội của người Thái đang theo xu hướng tích cực. Lễ hội giúp bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa phi vật thể của người Thái, đó là phong tục, tập quán, các loại hình nghệ thuật dân gian; Giúp người dân nơi đây tăng cường sự gắn kết cộng đồng; Nuôi dưỡng và phát triển văn hóa tâm linh; Góp phần giáo dục các thế hệ con cháu ý thức bảo tồn, giữ gìn, phát huy các giá trị văn hóa truyền thống, đạo lí uống nước nhớ nguồn, tinh thần đoàn kết; Góp phần xây dựng và quảng bá thương hiệu của địa phương, thông qua đó phát triển du lịch, nâng cao đời sống cho nhân dân địa phương.

Những thay đổi trong giá trị văn hóa truyền thống của người Thái hiện nay là kết quả tác động của nhiều yếu tố, nhiều chiều trong bối cảnh hiện đại hóa, đô thị hóa và kinh tế thị trường. Các nguyên nhân của biến đổi chủ yếu như: Tác động của việc thực hành các chính sách của Đảng và pháp luật của Nhà nước; Nhận thức của chính quyền địa phương; Tác động của các yếu tố kinh tế - xã hội; Do biến cố lịch sử và thời gian.

Việc bảo tồn và phát huy giá trị lễ hội truyền thống của người Thái bên cạnh sự vào cuộc của các cấp chính quyền, các ngành chuyên môn, cần coi trọng và phát huy vai trò của cộng đồng người Thái trong tổ chức và quản lý lễ hội. Cần phải xuất phát từ nhu cầu và sự đồng thuận của cộng đồng người Thái trong tổ chức và quản lý lễ hội. Huy động nhiều hơn nữa sự tham gia của cộng đồng trong các hoạt động của lễ hội, đồng thời cũng có những giải pháp hữu hiệu nhằm bảo tồn và phát huy bản sắc văn hoá của người Thái trong bối cảnh hội nhập, phát triển mà không bị hoà tan.

DANH MỤC CÔNG TRÌNH ĐÃ CÔNG BỐ

1. Hoàng Văn Hùng (2008), “*Tìm hiểu lễ hội Tén Cầu Hoong xã Châu Kim Quế Phong Nghệ An*”, Tạp chí Nghiên cứu văn hoá, Trường Đại học Văn hóa Hà Nội, (15), tr. 61-66.
2. Hoàng Văn Hùng (2009), “*Lễ hội Xăng Khan của người Thái ở miền Tây Nghệ An*”, Tuyển tập nghiên cứu khoa học Trường Đại học Văn hóa Hà Nội, tr. 137-145.
3. Hoàng Văn Hùng (2012), “*Lễ hội đền Chín Gian huyện Quế Phong, Nghệ An*”, Tạp chí Nghiên cứu văn hóa, Trường Đại học Văn hóa Hà Nội, (8), tr. 15-20.
4. Hoàng Văn Hùng (2015), “*Lễ hội hang Bua của người Thái ở miền Tây Nghệ An*”, Tạp chí Nghiên cứu văn hóa, Trường Đại học Văn hóa Hà Nội, (14), tr. 36-40.